

Рецензія
на освітньо-професійну програму
Середня освіта (Українська мова і література. Західноєвропейська мова
та зарубіжна література)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності А4 Середня освіта
предметної спеціальності А4.01 Середня освіта (Українська мова і
література)
галузі знань А Освіта

Модернізація системи вищої педагогічної освіти України, реалізація положень Концепції Нової української школи, упровадження компетентнісного підходу та орієнтація на стандарти Європейського простору вищої освіти актуалізують необхідність підготовки вчителя нового покоління – фахівця, здатного до професійної мобільності, інноваційної діяльності, міжкультурної комунікації та безперервного професійного розвитку. Подальшого удосконалення вимагає не тільки формування професійних якостей майбутніх учителів, а й виховання у дусі поєднання національних та загальнолюдських цінностей, активної позиції громадянина України.

Рецензована освітньо-професійна програма з підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) галузі знань А Освіта розроблена робочою групою викладачів кафедри української філології, англійської філології та перекладу, зарубіжної літератури, педагогіки та методики викладання Навчально-наукового інституту «Горлівський інститут іноземних мов» ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» після консультацій із потенційними роботодавцями, стейкхолдерами, які підтвердили нагальну потребу в підготовці фахівців цієї спеціальності.

Проведений аналіз засвідчує, що освітньо-професійна програма розроблена відповідно до вимог чинного законодавства України у сфері освіти, враховує положення Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти, Національної рамки кваліфікацій та сучасні підходи до проєктування освітніх програм на засадах результатів навчання.

Програма регламентує цілі, очікувані результати, зміст, умови та технології реалізації освітнього процесу, оцінку якості підготовки випускника за спеціальністю й ґрунтується на сучасних наукових знаннях про цілі й цінності педагогічної освіти та методики навчання мови і літератури в закладах освіти, про традиційні та інноваційні підходи до вирішення проблем педагогічної освіти.

Концепція програми базується на поєднанні фундаментальної філологічної підготовки з якісною психолого-педагогічною та методичною освітою. Такий підхід забезпечує формування цілісної професійної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури, англійської мови та зарубіжної літератури, що відповідає сучасним суспільним запитам і потребам системи загальної середньої освіти.

Безперечною перевагою освітньо-професійної програми є її комплексний і міждисциплінарний характер. Зміст програми охоплює мовознавчу,

літературознавчу, педагогічну, психологічну та методичну складові підготовки, що дозволяє сформувати у здобувачів вищої освіти системне бачення майбутньої професійної діяльності. Водночас освітні компоненти забезпечують досягнення інтегральної компетентності через формування загальних, спеціальних та предметних компетентностей.

Структура освітньої програми відзначається логічністю, послідовністю та збалансованістю. Навчальні дисципліни розміщені відповідно до принципів наступності та міжпредметної інтеграції. Важливо, що програмою передбачено ґрунтовне вивчення української мови, української та зарубіжної літератури, англійської мови, а також дисциплін психолого-педагогічного циклу, які є необхідною основою професійної діяльності сучасного педагога.

Позитивної оцінки заслуговує орієнтація програми на формування ключових компетентностей ХХІ століття. Серед них особливого значення набувають критичне мислення, комунікативна компетентність, цифрова грамотність, навички співпраці, здатність до навчання впродовж життя, креативність та адаптивність. Важливо, що зазначені компетентності інтегровані як у зміст освітніх компонент, так і в програмні результати навчання.

Окремо варто відзначити високий рівень узгодженості між метою програми, програмними компетентностями, результатами навчання та освітніми компонентами. Матриці відповідності демонструють системний підхід до проєктування освітнього процесу та забезпечують досягнення визначених результатів навчання. Це свідчить про належний рівень внутрішньої логіки освітньої програми та її відповідність сучасним вимогам щодо забезпечення якості вищої освіти.

Суттєвою перевагою програми є її практикоорієнтованість. Передбачені навчальні та виробничі практики створюють умови для формування професійної готовності здобувачів вищої освіти до роботи в закладах загальної середньої освіти.

Позитивно оцінюю включення до змісту програми освітніх компонентів, спрямованих на розвиток цифрової компетентності майбутніх педагогів.

Важливим є також акцент на підготовці майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища, реалізації принципів педагогіки партнерства, дотримання академічної доброчесності та забезпечення безпечного освітнього простору. Це свідчить про відповідність програми сучасним соціальним і професійним вимогам до педагогічної діяльності.

На особливу увагу заслуговує підготовка здобувачів за двома предметними спеціальностями. Поєднання української та англійської мовно-літературної освіти забезпечує випусникам ширші можливості професійної самореалізації, підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці та відповідає сучасним кадровим потребам закладів загальної середньої освіти.

Водночас вважаю доцільним і надалі посилювати в освітній програмі складову, пов'язану з використанням технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, розвитком медіаграмотності, формуванням навичок роботи з цифровими освітніми ресурсами нового покоління, а також розширенням можливостей міжнародної академічної співпраці та міжкультурної комунікації здобувачів освіти.

Загалом освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література. Західноєвропейська мова та зарубіжна література)» є цілісною,

науково обґрунтованою, методично виваженою та практикоорієнтованою. Її зміст забезпечує формування компетентного, конкурентоспроможного та соціально відповідального фахівця, здатного успішно реалізовувати професійну діяльність у сфері загальної середньої освіти.

Вважаю, що освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література. Західноєвропейська мова та зарубіжна література)» відповідає сучасним вимогам до підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, має належне науково-методичне забезпечення та заслуговує на позитивну оцінку і рекомендацію до подальшого впровадження в освітній процес підготовки бакалаврів у ННІ «Горлівський інститут іноземних мов» ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

19.06.2026 р.

Рецензент,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки,
керівник Центру науково-освітнього
партнерства і мережевої взаємодії
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка

Олена СЕМЕНОГ

